

Dalmatinski opus slikara Mateja Ponzone, HK, 1950, 2; Galerija umjetnina u Splitu, Split 1951; Slike domaće škole XV. stoljeća u Splitu, Split 1951; Spomenici Splita i okolice, Split 1951; Prilozi slikarstvu XV–XVII. st. u Dubrovniku, HZ, 1951, 1–4; Slikar Tripo Kokolja, Rad JAZU, 1952, 287; Srebrne pale splitske stolne crkve, Anali–Dubrovnik, 1952; Bokaničeva radionica u Trogiru, ibid.; Andrija Medulić Schiavone, Zagreb 1952; Federiko Benković, Zagreb 1952; Tri splitska slikara iz XIX. stoljeća, Split 1952; Crteži Miroslava Kraljevića u splitskoj Galeriji, Split 1953; Prilog poznavanju zadarskog i šibenskog slikarstva XV. stoljeća, Prilozi–Dalmacija, 1954; Skulpture s ljudskim likom iz starohrvatskog doba, SHP, 1954, 3; Prilog trogorskom slikarstvu XV. stoljeća, Prilozi–Dalmacija, 1955; Umjetnost XVII. i XVIII. stoljeća u Dalmaciji, Zagreb 1956; Problemi belliniani in Dalmazia, Arte veneta (Venezia), 1956, 10; Ivan Duknović, Zagreb 1957; Dokumenti za historiju dubrovačke barokne arhitekture, Tkalčičev zbornik, II, Zagreb 1958; Najraniji radovi Ivana Meštrovića u Splitu, u djelu: Počeci Ivana Meštrovića, Split 1959; Splitski slikari XIX. stoljeća (katalog), Split 1959; Problem opusa slikara Blaža Jurjeva Trogiranina, Radovi OPU, 1960, 2; Juraj Čulinović, Zagreb 1961; Ivan Galčić i njegov salon, Split 1961; Novi podaci o zadarskim slikarima XIV–XVI. stoljeća, Prilozi–Dalmacija, 1961; Boravak Nikole Firentinca u Zadru, ibid.; Juraj Pavlović, Split 1962; Doprinos Ugrinovića, Prilozi–Dalmacija, 1963; Ivan Skvarčina, Split 1963; Studije o umjetnicima u Dalmaciji, I–V, Zagreb 1963, 1968, 1975, 1983, 1989; Splitski barokni slikar Sebastijan Devita, Prilozi–Dalmacija, 1966; Klasičistički slikari Dalmacije, Split 1964; Slikar Blaž Jurjev, Zagreb 1965; Dubrovačko slikarstvo XV–XVI. stoljeća, Zagreb 1968; Matej Ponzone–Pončun, Split 1970; Za poglavje o manirizmu u likovnoj umjetnosti Dalmacije, Prilozi–Dalmacija, 1972; Neobjelodanjeni ciklus slika Mateja Ponzone–Pončuna, Split 1974; I contatti dei pittori della scuola dalmata colla pittura veneziana, u knjizi: Venezia e il Levante fino al secolo XV, Firenze 1974; Dva dalmatinska majstora u istarskim zbivanjima renesanse i manirizma, Bulletin JAZU, 1977, 1; Sv. Dujam i Sv. Staš u likovnoj umjetnosti, Peristil, 1978, 21; Barok u Dalmaciji, u knjizi: Barok u Hrvatskoj, Zagreb 1982; Juraj Čulinović i slikarska zbivanja u Šibeniku u doba Jurja Dalmatinca, Radovi IPU, 1979–1982, 3–6; Dalmatinsko slikarstvo 15. i 16. stoljeća, Zagreb 1983; Trogirske slikarske teme, Prilozi–Dalmacija, 1983; Canaletto crtež Dioklecijanovog mauzoleja u Splitu, ZNŽO, 1983, 49; Novi prilog o Branišlavu Deškoviću, Peristil, 1983, 26; Prilog stilskoj pripadnosti minijatura Misala vojvode Hrvoja, Radovi. Filozofski fakultet–Zadar, 1984, 23; Omiške oltarske pale oko Palme Mladega, Prilozi–Dalmacija, 1984; U nove restauratorske zahvate u Trogiru i Dubrovniku, ibid., 1985; Slikarstvo renesanse u Dalmaciji i Istri, u knjizi: Renesansa u Hrvatskoj i Sloveniji, Beograd–Zagreb–Mostar 1985; Predgovor, u knjizi: Lj. Karaman, Odabrana djela, Split 1986; Don Frane Bulić i tri savremena umjetnika, VjAHD, 1986, 79; Dopune za splitskog baroknog slikara Sebastijana Devita (De Vita), Peristil, 1986, 29; Slikarstvo zapadnoevropskih stilova u Boki kotorskoj od početka 15. do potkraj 19. stoljeća, Boka (Herceg Novi), 1986, 18; Neobjelodanjena slika iz kruga Paola Veneziana u Splitu, Prilozi–Dalmacija, 1986–87; Slikarska djela 19. stoljeća u Trogiru, Mogućnosti, 1987, 9–10; Neobjelodanjena slika »Bogorodice s Djetetom« Nikole Vladanovca, Prilozi–Dalmacija, 1988; Slikarstvo u Dalmaciji 1784. do 1884. Split 1989; Barokne umjetnine u crkvi Sv. Krševana u Zadru, Zadarska revija, 1990, 2–3; Minijature splitskog brevijsara iz 1291. u muzeju Correr u Veneciji, Peristil, 1990, 33; Splitska katedrala, Zagreb–Split 1991; Splitski izlog, Zagreb 1991; Likovni umjetnici »Schiavoni« u Dalmaciji u 15. stoljeću, Mogućnosti, 1991, 1–2; Likovni umjetnici »Schiavoni« u 16. stoljeću, ibid., 1992, 3–4; Fulgencije Bakotić, Kaštela 1993; Mletački barokni slikari i kipari u Dalmaciji i u Istri, u zborniku: Umjetnost na istočnoj obali Jadrana u kontekstu europske tradicije, Rijeka 1993; Kroz povijest umjetnosti u Dalmaciji (XIII–XIX. st.), Split 1995.

LIT.: C. Fisković, Uz bibliografiju Krana Prijatelja, Mogućnosti, 1966, 1. – I. Zidić, O piscu, u knjizi: K. Prijatelj, Splitski izlog, Zagreb 1991. – J. Höfler, Akademik prof. dr. Krano Prijatelj – sedamdesetletnik, ZUZ, 1992. – J. Belamarić, Zbornik posvećen Krani Prijatelju u povodu 70. godišnjice života, Prilozi–Dalmacija 1992 (Prijatelj zbornik, I). – A. Duplancić, Bibliografija radova Krane Prijatelja (1944–92), ibid. – M. Ivančević, Izložbe splitske Galerije umjetnina priredene od Krane Prijatelja, ibid. (Prijatelj zbornik, II).

PRILOZI POVIJESTI UMJETNOSTI U DALMACIJI, časopis Regionalnoga zavoda za zaštitu spomenika kulture u Splitu. Prvih šest svezaka izašlo je u obliku posebnih studija: C. Fisković, Dalmatinski spomenici i okupator, 1946, 1; C. Fisković, Charontonov diptih u Dubrovniku, 1946, 2; C. Fisković, Dokumenti o radu naših graditelja i klesara XV–XVI. stoljeća u Dubrovniku, 1947, 3; L. Beritić, Dubrovački graditelj Paskoje Miličević, 1948, 4; C. Fisković i K. Prijatelj, Albanski umjetnik Andrija Aleši u Splitu i Rabu, 1948, 5; C. Fisković i K. Prijatelj, Prilozi povijesti umjetnosti u Dubrovniku, 1950, 6. Do 1993. objavljena su 33 broja i zasebni svezak indeksa, serije 1–22 (1982). Brojevi 21 i 22 izašli su kao zbornik posvećen C. Fiskoviću, brojevi 32 i 33 kao zbornik K. Prijatelja. Urednici C. Fisković (1–20), D. Domančić (21–31) i J. Belamarić (26, 32, 33).

Časopis je usmjerio nacionalnu povijest umjetnosti prema novim temama; donosi upozorenja o novootkrivenim spomenicima, atributivne priloge, izlaganja arhivske građe, monografske studije, rasprave, inventar, ikonografske studije, iscrpne povijesno-umjetničke topografije i indekse majstora koji su do XX. st. djelovali u Dalmaciji.

PRIMOŠTEN, naselje *JI* od Šibenika. U XVI. st. sagrađen je most koji je naselje na otočiću povezo s kopnom. Na otočiću je tada, na položaju koji se danas zove Rudina, podignuta utvrda, a uz obalu, prema kopnu, dvije kule i zidine, radi obrane od tur. naleta. Fortifikacije su porušene krajem XIX. st. Župna crkva Sv. Jurja, podignuta na vrhu uzvisine u XV. st., temeljito je pregrađena 1760. U njoj se čuva ikona Bl. Dj. Marije sa sre-

brnim okovom i slika Sv. Marije sa Sv. Lukom i Jurjem, rad K. Cusija iz 1719. Na ulazu u naselje je barokna kapela iz 1790.

LIT.: K. Stošić, Sela šibenskog kotara, Šibenik 1941, str. 255–258.

Z. Gu.

PRIZMIĆ-ŠEGE, Anka, slikarica i kiparica (Vela Luka, 7. XII. 1918). Slika motive s Korčule u rasponu od figuracije do lirske apstrakcije. Radi reljefe s tematikom iz II. svj. r., portrete i alegorijske kompozicije. Ima vlastitu galeriju u Veloj Luci. – Samostalno izlagala u Splitu, Veloj Luci i Sacramentu (SAD).

LIT.: M. Gjirovoje, Anka Prizmić, Zbornik otoka Korčule, 1972.

PRIZNA, selo na morskoj obali blizu Jablanca. U blizini prapov. gradina s ostacima srednjovj. arhitekture. Kasnogotičke kapele Sv. Ivana i Sv. Ante poslije su pregrađene.

PROCULIJAN, Antun, humanist (XVI. st.); rođen u Baru. Bio kancelar u više dalm. gradova. Kao kancelar grada održao govor splitskoj općini 1558 (tiskano u Veneciji 1567). Uz opise Splita i njegove prošlosti najzanimljiviji dio govora odnosi se na Dioklecijanovu palaču jer sadrži podatke koji iz drugih izvora nisu poznati. Zahvaljujući Proculijanu identificirana su dva mala kružna svetišta Z od Peristila kao Venerin i Cibelin hram.

LIT.: M. Marasas-Alujević, Proculijanov govor splitskoj općini 1558. i njegovo značenje za kulturno-povijesna i filološka istraživanja, Kulturna baština, 1984, 15.

R.

PROGONOVIC, Ivan, dubrovački zlatar (druga pol. XV. st.); podrijetlom iz Novoga Brda u Srbiji, gdje je u XV. st. boravilo mnogo Dubrovčana. Doselio se u Dubrovnik vjerojatno pred tur. najezdom. Uživao je veliki ugled; 1470. dubrovački je nadbiskup Timotej Maffei naručio kod njega srebrni vrč i posudu za umivanje za poklon kralju Matijašu Korvinu; 1473. naručio je kod njega mnogobrojne srebrne posude, šalice i tanjure dubrovački nadbiskup Ivan de Veneriis; u dokumentima se navode još neka Progonovićeve djela. Očuvano je srebrno raspelo koje je 1471. izradio za bratovštinu Svih Svetih u Korčuli (sada u Opatskoj riznici u Korčuli) u izrazitim oblicima kasne gotike. Raspelo ima s prednje strane raspetoga Krista u sredini, a likove Bl. Dj. Marije, Sv. Ivana i još jednoga sveca na vrhovima krakova; sa stražnje strane u sredini je Majka Božja s djetetom, na vrhovima krakova su simboli evanđelista, a pri dnu su klečeći bratimi s barjakom.

LIT.: C. Fisković, Dubrovački zlatari od XIII. do XVII. stoljeća, SHP, 1949, str. 191–192, 204, 205–206. – A. Fazinić i I. Matijaca, Srebrni oltarni i ophodni križevi korčulanskih crkava, Peristil, 1977, 20, str. 23. – I. Lentić, Zlatarstvo, u katalogu: Zlatno doba Dubrovnika, Zagreb–Dubrovnik 1987.

K. Plj.

PROKŠ, Josip (Josef Proksch), slikar (Pavlovic, Moravska ?, između 1812–15 – Beč, poslije 1880). Na Akademiji u Beču pohađao je 1842–47. škole za slikarstvo, kiparstvo i arhitekturu. U Hrvatskoj počeo raditi 1859, u Zagrebu živi 1864–69. Prvo je njegovo veće djelo oslikavanje svetišta te obnova oltara i propovjedaonice u župnoj crkvi u Molvama graditelja F. Kleina (oko 1862); 1864. oslikao je zidove kapelice Sv. Jurja u Maksimiru; 1866. izradio je oltarnu sliku i oslikao svetište u Bregima kraj Ivanića, oltarne slike u Sv. Petru Orehovcu i Gornjem Dubovcu kraj Križevaca; 1867. oslikao je novu crkvu u Gori kraj Petrinje, izradio oltar za pravosl. crkvu u Vukmaniću; 1869. oltar i palu za crkvu Sv. Šimuna u Markuševcu. Grafička zbirka Nacionalne i sveučilišne biblioteke čuva 71 akvarelirani crtež, među kojima se nalaze skice za opremu crkava u Kravarskom, Bisagu, Božjakovini, Raiću te za crkvu Sv. Petra u Zagrebu. Sudjelovao u osnivanju Društva umjetnosti 1868; bio je procjenitelj slika iz ostavštine nadbiskupa Haulika.

LIT.: K. Bedeković, O postanku i djelovanju obrtničkoga društva u Zagrebu, Zagreb 1866. – Prvo godišnje izvješće Društva umjetnosti za godinu 1879, Zagreb 1880. – O. Švajcer, Jedna zanimljiva kolekcija skica i akvarela, Vijesti MK, 1978, 1.

O. Ma.

PROLOŽAC → IMOTSKA KRAJINA

PROLJETNI SALON, lik. manifestacija koja se održavala 1916–28, do 1919. pod nazivom *Hrvatski proljetni salon*, potom *Proljetni salon*. Okupljala je široki krug hrvatskih lik. umjetnika pretežno mlade generacije. Prva je izložba održana u Salonu Ulrich u Zagrebu 1916. Na njoj su nastupili Lj. Babić, J. Miše, T. Krizman, Z. Šulentić, te kipari F. Čus, H. Juhn i J. Turkalj. – »Mi ne nastupamo ni sa kakvim lozinkama... ali naš pogled gleda u budućnost...« – izjavljuju u katalogu prve izložbe. To je ipak bio stav i, kao što će vrijeme pokazati, osnova na kojoj će se čitavo desetljeće okupljati snage za obnovu lik. izraza. Lj. Babić u to vrijeme slika simbolistički, J. Miše nastupa s radovima na granici secesije i ekspresionizma, a pojavljuju se i četiri mlada umjetnika M. Uzelac, V. Gecan, M. Trepše i V.

ROMANIČKA PROPOVJEDAONICA U TROGIRSKOJ KATEDRALI

I. PROPADALO, *Rana zelenog anđela*

BAROKNA PROPOVJEDAONICA U ŽUPNOJ CRKVI U ČUČERJU

Varlaj koji će dati jak pečat izložbama Salona (od 1919). Značajna je i nazočnost Z. Šulentića i M. Tartaglie, s nizom pionirskih radova drugoga vala lik. modernizma u Hrvatskoj. Nakon 1921. gostuju na izložbama i srp. slikari P. Dobrović, J. Bijelić, S. Šumanović i dr.

Unatoč činjenici da P. s. nema jedinstvenu idejnu i estetsku osnovu, te da se unutar njega može uočiti nekoliko faza, najsnažnije ga je obilježio ekspresionizam koji vrhunac dostiže oko 1921. To okvirno opredjeljenje sadrži u sebi više raznovrsnih elemenata, od kojih je osobito naglašen cézannizam i naslijeđe tzv. Münchenskoga kruga (J. Račić, M. Kraljević).

U djelima autora koji izlažu na Proljetnom salonu snažan je trag ostavila i konstruktivističko-neoklasicistička struja sred. 20-ih godina koja se odlikuje pojednostavnjenom kompozicijom, isticanjem volumena i podređenom ulogom boje. U opusima nekih umjetnika, napose M. Trepšea i V. Gecana, zastupana je u znatnoj mjeri grafika.

Skulptura Proljetnoga salona nastala je u sjeni I. Meštrovića. Uz H. Juhna i J. Turkalja, najčešće izlaže pripadnik starije generacije I. Kerdić, a od 1922. i F. Kršinić.

LIT.: Hrvatski Proljetni salon (katalog), Zagreb 1916. — A. B. Šimić, Proljetni salon — Grafika — Plastika, Vijavica, 1917, 1. — M. Krleža, VI. izložba Hrvatskog proljetnog salona, Plamen, 1919, 12. — I. Gorenčević, VIII. Proljetni salon (katalog), Osijek 1920. — B. Gagro, Slikarstvo Proljetnog salona 1916—1928, ŽU, 1966, 2. — M. B. Protić, Treća decenija — konstruktivno slikarstvo (katalog), Beograd 1967, str. 23—24 i 27—29. — Počeci jugoslavenskog modernog slikarstva (katalog), Beograd 1972. — G. Gamulin, Hrvatsko slikarstvo XX. stoljeća, I, Zagreb 1987.

B. Go.

PROMAJNA, selo u Makarskom primorju. Na lok. Gradina nadeno je nekoliko rim. grobova s prilozima, a u selu grob sa zlatnim nakitom iz V—VI. st.

LIT.: F. Bulić, Starinski nalazi u Promajni, odlomku Baške Vode kod Makarske, VjAHD, 1926—27. — J. Medini, Makarsko primorje u antici, Makarski zbornik, I, 1970, str. 24.

PROPADALO, Ivica, slikar (Livno, 13. III. 1950). U slikarstvu samouk; izlaže od 1976. Slika kompozicije maštovite prostorne stilizacije, nadreal-